בס"ד

"הדף לתולדותינו"

יום ה', ו' בשבט תשע"ז (02 בפברואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

*היום, **ו' בשבט** ה'תש"ל [13 בינואר 1970], **הסתיימה מלחמת ביאפרה**, מלחמת אזרחים שבה **ניסו מורדים בני איגבו** מחבל ביאפרה לפרוש מניגריה ולהקים מדינה עצמאית.*

מלחמת ביאפרה, שהתחוללה בין 6 ביולי 1967 ל-13 בינואר 1970, הייתה מלחמת אזרחים שבה ניסו מורדים בני איגבו מחבל ביאפרה לפרוש מניגריה ולהקים מדינה עצמאית. את המלחמה הזין, **בנוסף למתחים כלכליים, תרבותיים, אתניים ודתיים בין העמים הרבים החיים בניגריה**, גם גילוי מרבצים ענקיים של נפט במחוז ביאפרה. לצד המורדים התייצבה **צרפת**, בעוד **מדינות אפריקה התנגדו** נחרצות לכל פרישה של חבל ממדינה אפריקאית. המלחמה הסתיימה בניצחונה של ניגריה ובדיכוי המרד, כאשר יותר ממיליון איש איבדו את חייהם במלחמה, **חלקם הגדול מרעב**.

מלחמת ביאפרה מזכרת בנשימה אחת עם אירועים טרגיים שבהם העולם שתק. אף על פי שזכתה לכיסוי תקשורתי נרחב, וצילומי הילדים הרעבים שודרו בעולם כולו, גורמים בינלאומיים לא התערבו בנעשה והניחו לצדדים לטבוח אלו באלו.

רקע

האוכלוסייה בניגריה היא הטרוגנית מאוד ומונה **למעלה מ-250 קבוצות שונות הנבדלות זו מזו בדתן, שפתן ותרבותן**. המודרניזציה יצרה פערים בין אזוריה ועמיה של ניגריה. בעקבות השתלטות הצפון המוסלמי על המדינה והכרזתו של הגנרל יאקובו גוואון (Gowon) על ביטול החבלים האוטונומיים והקמת 12 מדינות תחת מסגרת פדרלית במקומן ב-1967, הוא הבטיח לעצמו סופית את תמיכת המערב, אך גם ליבה את התנגדותו העזה של החבל הדרום-מזרחי. **ב-30 במאי 1967 הכריז הקולונל צ'וקוואמקה אודומגוו אוג'וקוו (Ojukwu) על פרישה של המזרח מניגריה והקמת הרפובליקה של ביאפרה.**

"הַרְנִינוּ לֵאלֹקִים עוּזֵנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹקֵי יַעֲקֹב."
מתוך פרק התהלים [פ"א] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **חמישי** בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 16^{54}	(י-ם): 16^{40}	(ת"א): 16^{54}	(חיפה): 16^{44}
צאת השבת	(ב"ש): 17^{53}	(י-ם): 17^{54}	(ת"א): 17^{56}	(חיפה): 17^{54}

פרשת השבוע: "בֹּא" [שמות י' 1 – י"ג 16]

יום נעים ושבת שלום ומבורך!

הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה **לכל** חולי **ונפגעי** ישראל

יום ה', ו' בשבט תשע"ז (02 בפברואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

מלחמת האזרחים

כשבוע לאחר הכרזת העצמאות ביוני 1967, החלה ניגריה הפדרלית בתקיפות צבאיות על מדינת ביאפרה הצעירה, שבראשית עצמאותה נחלה הצלחות בבניית מנגנון מדינתי וצבאי, ובגיבוש בני האיגבו.

בתחילה נעשה ניסיון להפיל את ביאפרה במהירות בהתקפות צבאיות קרקעיות של ניגריה. ההתקפות לא צלחו, ולא רק שחיילי ביאפרה הצליחו להדוף את חיילי ניגריה משטחם, הם אף החלו להתקדם ולהשתלט על שטחים בניגריה.

באוגוסט 1967 התקדמו הביאפרים לאורך נהר הניז'ר, ובשיאם הצליחו לכבוש את העיר בנין סיטי (Benin City) שבדרום ניגריה, המרוחקת רק כ-200 ק"מ מעיר הבירה דאז, לאגוס.

עד אוקטובר של אותה שנה התאוששו הניגרים, עצרו את הכוחות של ביאפרה וכבשו מחדש את האזורים שאיבדו. למרות זאת, עדיין לא הצליחו הכוחות הפדרליים להכניע את ביאפרה.

בינואר 1968 נקטה ניגריה באחת הפעולות המוצלחות ביותר שלה, כאשר **היא החליפה תוך 19 יום את כל שטרות הלירה הניגרית במדינה והשאירה את השטרות הישנים שהיו בידי ביאפרה, חסרי ערך**. בכך היא גרמה נזק של בין 30–50 מליון לירות ניגריות לביאפרה והביאה את ביאפרה לידי פשיטת רגל.

תוכנית ניגרית, שבראשה מצור ימי וקרקעי על המדינה הצעירה על כל תושביה, החלה להתגבש. דבר זה היה בלתי אפשרי כל עוד עיר הנמל פורט הארקורט (Port Harcourt), שבה גם היו מצויים מצבורי נפט גדולים, הייתה בשליטתה של ביאפרה. ב-19 במאי 1968, לאחר ניסיונות התשה מהצד הניגרי אל מול עמידה איתנה של הכוחות הביאפרים, נכבשה לבסוף פורט הארקורט, ומשם חלה תפנית חדה במלחמה לטובת ניגריה והמצור החל רשמית.

אחת מטקטיקות המצור על ביאפרה היתה להפציץ שדות חקלאיים מהאוויר ולמנוע כל דרך להשגת מזון מהביאפרים ובכך להרעיבם. האחרונים טענו כי ניגריה מנסה לנצח במלחמה בדרכים לא-אנושיות.

ביאפרה מצידה הצליחה להפציץ בסיסים של חיל האוויר הניגרי (בעזרת הטייס השוודי, **הרוזן קרל פון רוסן**) ולשתק חלק מהכוח האווירי שלו. למרות זאת, הצבא הביאפרי נחלש מאוד עם הזמן, וללא עזרה ממשית מהעולם, לא היה באפשרותו להמשיך את ההתנגדות.

"הַרְנִינוּ לֵאלֹקִים עוּזֵנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹקֵי יַעֲקֹב."
מתוך פרק התהלים [פ"א] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **חמישי** בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 16^{54}	(י-ם): 16^{40}	(ת"א): 16^{54}	(חיפה): 16^{44}
צאת השבת	(ב"ש): 17^{53}	(י-ם): 17^{54}	(ת"א): 17^{56}	(חיפה): 17^{54}

פרשת השבוע: "בֹּא" [שמות י' 1 – י"ג 16]

יום נעים ושבת שלום ומבורך!

הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה **לכל** חולי ו**נפגעי** ישראל

בס"ד

"הדף לתולדותינו"

יום ה', ו' בשבט תשע"ז (02 בפברואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

ב-23 בדצמבר 1969 פתחו הכוחות הפדרליים במתקפה האחרונה - כוח הנחתים המיוחד השלישי הצליח לחלק את ביאפרה לשני חלקים ובתמיכה של הדיוויזיה הראשונה בצפון והדיוויזיה השנייה בדרום, נפלו הערים אוורי (Owerri) ואולי(Uli) . **ב-13 בינואר 1970 נפלה העיר האחרונה בשלטון ביאפרה** לידי הכוחות הפדרליים, ומנהיג ביאפרה אוג'וקוו, שברח לגלות בחוף השנהב מספר ימים קודם לכן, הותיר את סגנו לחתימה על פרטי הכניעה.

לפי אומדנים שונים, גוועו כמיליון בני איגבו ברעב בשנות המלחמה. הפצצות חיל האוויר הניגרי והמצרי גרמו גם הן אבידות כבדות לאוכלוסייה האזרחית של ביאפרה. המלחמה הוכרעה בעזרת אספקה מסיבית של נשק לניגריה על ידי בריטניה וברית המועצות, ובאמצעות גידול מואץ של הצבא הניגרי, שהגיע בתום המלחמה לכ-200 אלף חיילים.

לאורך שנת 1968 **ניסה הארגון לאחדות אפריקה** להביא לסיום הסכסוך בהקמת ועדות שלום שונות, אך כולן נכשלו.

<u>מעורבות העולם במלחמת ביאפרה</u>

בריטניה היתה גורם זר מעורב ביותר במלחמה. מפלות ביאפרה בשדה הקרב הניעו את חברות הנפט לבחור בצד הניגרי, ולהפעיל לובי על ממשלת בריטניה. האחרונה, שלה היו השקעות בניגריה במאות מיליוני לירות שטרלינג, בחרה לתמוך בצד הניגרי, שנראה היה בדרך לניצחון במלחמה. **בריטניה סיפקה לניגריה נשק רב**.

ארצות הברית נקטה במדיניות נייטרלית בהצהרותיה, אך היא נטתה יותר לצד של ניגריה, כדי לתמוך בבריטניה, וכדי למנוע נפילה של ניגריה לידי הסובייטים בעיצומה של המלחמה הקרה.

צרפת נטתה לצדה של ביאפרה, מכיוון שניגריה מאוחדת וחזקה פגעה באינטרסים של מושבותיה הקולוניאליות לשעבר של צרפת (חוף השנהב, גבון ועוד). צרפת גם הניחה שאם ביאפרה תנצח, היא תזכה בזכיונות הנפט שהיו בשליטת הבריטים.

ישראל אהדה את ביאפרה, אך **המשיכה בקשריה עם ניגריה מחשש למפולת דיפלומטית באפריקה השחורה**, אם תתייצב מאחורי ביאפרה. מדינות רבות נוספות, בהן ערביות-מוסלמיות, אירופאיות ועוד, היו מעורבות בצורה זו או אחרת במלחמה. **מדינת ביאפרה הוכרה רשמית רק על ידי חמש מדינות: טנזניה, זמביה, חוף השנהב, האיטי וגבון**.

<u>השלכות ומורשת</u>

"הַרְנִינוּ לֵאלֹקִים עוּזֵנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹקֵי יַעֲקֹב."
מתוך פרק התהלים [פ"א] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום <u>חמישי</u> בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 16^{54}	(י-ם): 16^{40}	(ת"א): 16^{54}	(חיפה): 16^{44}
צאת השבת	(ב"ש): 17^{53}	(י-ם): 17^{54}	(ת"א): 17^{56}	(חיפה): 17^{54}

פרשת השבוע: "בֹּא" [שמות י' 1 – י"ג 16]

יום נעים ושבת שלום ומבורך!

הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה **לכל** חולי ו**נפגעי** ישראל

יום ה', ו' בשבט תשע"ז (02 בפברואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

ניגריה שלאחר המלחמה היתה יציבה יותר, שכן לאחר הטראומה הביאפרית לא סביר היה להניח שיהיה ניסיון בדלני נוסף בעתיד הנראה לעין. **מאידך**, השאירה המלחמה משקעי שנאה אתניים שעשויים היו לערער את אחדותה של ניגריה בטווח הארוך יותר. המלחמה לא שמה קץ לבעיותיה האתניות של ניגריה. מעמדם של האיגבו במדינה נותר בעייתי.

נושא מבנה הפדרציה לא ירד מהפרק, לאחר ההכרה הראשונית של פדרציה של 12 מדינות. קבוצות אתניות ואזוריות שהיוו מיעוט בתוך המדינות החדשות, המשיכו ללחוץ להקמת מדינות נוספות. באוגוסט 1976 הוקמה ועדה לבדיקת הנושא, שהחליטה להגדיל את מספר המדינות בניגריה ל-19. עם זאת, דחתה הוועדה דרישות להקמת מדינות נוספות. [מקור]

"הַרְנִינוּ לֵאלֹקִים עוּזֵנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹקֵי יַעֲקֹב."
מתוך פרק התהלים [פ"א] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **חמישי** בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 16^{54}	(י-ם): 16^{40}	(ת"א): 16^{54}	(חיפה): 16^{44}
צאת השבת	(ב"ש): 17^{53}	(י-ם): 17^{54}	(ת"א): 17^{56}	(חיפה): 17^{54}

פרשת השבוע: "בֹּא" [שמות י' 1 – י"ג 16]

יום נעים ושבת שלום ומבורך!

הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה **לכל** חולי **ונפגעי** ישראל